

УДК 338.462

JEL Classification: L86; M15

Перерва Петро Григорович*д-р екон. наук., професор
завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва
та міжнародних економічних відносин***Назаренко Станіслав Миколайович***аспірант кафедри менеджменту інноваційного підприємництва
та міжнародних економічних відносин
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
(Харків, Україна)*

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА АУТСОРСИНГУ: ІНФОРМАЦІЙНІ ТА ЛОГІСТИЧНІ ПОСЛУГИ

Розглянуто теоретико-методологічні питання аутсорсингу як економічної категорії. Сформовано систему показників, врахування яких в повній мірі відтворює рівень економічного ефекту при використанні інформаційних та логістичних технологій у виробничо-комерційній сфері промислового підприємства. До них можуть бути віднесені показники як прямої дії (ефект аутсорсингу безпосередньо пов'язаний з виконанням конкретної функції або бізнес-процесу), так і непрямой дії (ефект аутсорсингу безпосередньо з цією функцією не пов'язаний). Для розрахунку показників економічної оцінки використання аутсорсингу інформаційних та логістичних технологій запропоновано метод синтезу показників економічної ефективності. Такий підхід суттєво розширює сферу економічної оцінки доцільності використання послуг аутсорсера і дозволяє більш точно та об'єктивно оцінити його переваги при використанні аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг.

Ключові слова: аутсорсинг, інформаційні технології, економічна ефективність, бізнес-процеси, промислові підприємства

DOI: 10.15276/mdt.5.4.2021.1

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями. Виробничо-комерційна діяльність промислових підприємств заснована на використанні сучасних науково-технічних розробок. Поряд з економікою знань та інтелектуальним потенціалом визначається найбільш важливий ресурс постіндустріального суспільства – сучасні інформаційні та логістичні технології. Використання інноваційних ідей, систем, методик, устаткування, машин нагально потребує прогресивних технологій менеджменту і організаційних засобів та використання сучасних інформаційних та логістичних систем. Далеко не кожне підприємство має змогу самостійно забезпечити свою інформаційну або логістичну діяльність власними силами, тому особливу актуальність набувають можливості використання систем інформаційного та логістичного аутсорсингу. Промислові підприємства намагаються з максимальною ефективністю організувати виробничо-комерційну діяльність, приділяючи велику увагу сфері послуг.

У такого роду умовах використання нових інноваційних форм організації виробничо-комерційної діяльності, до яких безсумнівно відноситься аутсорсинг, є в достатній мірі виправданим. Його переваги для промислового підприємства очевидні, а тенденції вказують на те, що в найближчому майбутньому ця організаційна форма діяльності може набути значного поширення. Виходячи з цих положень, слід вважати, що економічна оцінка послуг аутсорсингу має надзвичайно важливе значення для ефективної роботи промислового підприємства. Тому проблема формування науково-методичних рекомендацій щодо економічного обґрунтування використання аутсорсингу інформаційних технологій та логістичних послуг у виробничо-комерційній діяльності промислових підприємств є актуальною темою, яка нагально потребує подальшого розвитку та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких покладений початок вирішенню даної проблеми і на які спирається автор. Проблемам економічної оцінки інформаційних технологій та логістичних послуг у виробничо-комерційній діяльності промислових підприємств присвятила науково-методичні розробки значна кількість вітчизняних та зарубіжних вчених.

Анікін Б.А. та Рудая І.Л. [1] як критерій ефективності аутсорсингу пропонують використовувати показники зниження витрат на інформаційне (логістичне) обслуговування, переданого на аутсорсинг: виробничі площі, займані відповідними підрозділами підприємства; засоби виробництва; відповідну кількість персоналу, зайнятого в інформаційних та логістичних підрозділах підприємства. За інтегральний критерій ефективності аутсорсингу рекомендується розглядати співвідношення витрат на власне виробництво інформаційного продукту і витрат на придбання цих же послуг у аутсорсера. У разі, якщо співвідношення більше одиниці, то вигідний аутсорсинг. На нашу думку, запропонований механізм оцінки аутсорсингу ефективний тільки на його проектній стадії. Діючі аутсорсингові відносини за даною методикою оцінити досить складно, їх адаптація може стати причиною істотних помилок.

Курбанов А.Х. та Плотников В.А. [2] пропонують для використання більш загальні методичні рекомендації, які не враховують виробничі особливості підприємства. Пропонується оцінювати ефективність аутсорсингу з використанням критеріїв рівня реалізації потенціалу існуючої системи логістичного обслуговування споживачів та якості і своєчасності надання логістичних послуг за договором здійснення аутсорсингу. Результати оцінки всіх цих критеріїв перемножуються і в результаті отримують інтегральний критерій ефективності організації логістичного обслуговування підприємства-замовника. Разом з тим, запропоновані методичні рекомендації дозволяють визначити ефективність організації процесу аутсорсингу в цілому. Їх використання буде доцільним тільки на окремих стадіях інноваційного проекту, таких як «впровадження логістичного аутсорсингу» і «оцінка ефективності логістичного аутсорсингу».

Ряд дослідників пропонують інший механізм економічної оцінки аутсорсингу, розглядаючи його як механізм дезінтеграції бізнес-процесів. Наприклад, згідно з методичними рекомендаціями до вимірювання ефекту дезінтеграції, Ляхович Г.І. [3] порівнює додатковий ефект, отриманий від реалізації інноваційного проекту (переходу на логістичний аутсорсинг), з витратами на його практичну реалізацію, а Фролова В.Ю. [6] інноваційний проект вважає успішним, якщо різниця додаткового економічного ефекту і витрат на його досягнення буде в підсумку позитивною. Разом з тим, конкретних пропозицій щодо визначення розмірів порівнюваних показників в цих дослідженнях не наводиться.

Чухрай Н.І. [7] та Шарчук Т.Л. [8] вважають, що економічна оцінка аутсорсингу

буде складатися з ряду основних та додаткових ефектів. До основних складових автори відносять зменшення собівартості продукції, що випускається, зниження розміру пов'язаних оборотних коштів, скорочення витрат на логістику, зростання розмірів ліквідності і деякі інші. Додаткові складові ефекту забезпечуються концентрацією уваги на основній бізнес-діяльності підприємства, більш швидкій його реакції на зміни, що відбуваються в макросередовищі. Зокрема, це скорочення інформаційного або логістичного персоналу підприємства, гарантіях відповідальності за результати своєї роботи та ін. Запропоновані авторами методичні рекомендації економічної оцінки логістичного аутсорсингу мають вузьку спеціалізацію та характеризують роботу тільки транспортних підприємств. Це проявляється, наприклад, у виборі показників оцінювання, оцінці зміни витрат на логістику, в термінах виконання транспортних послуг.

Інші дослідники економічної оцінки аутсорсингу в переважній більшості обмежуються дослідженнями часткових показників, на підставі яких є можливість прямо оцінити ефективність аутсорсингу. Зокрема, Косенко О.П. з співавторами вважає, що використовуються традиційні для аутсорсингу характеристики і показники: зростання якості продукції, зниження її собівартості, оптимізація чисельності персоналу підприємства [9, 10]. Не заперечуючи важливість і значущість цих процесів, зауважимо, що більш важливими для оцінювання ефективності аутсорсингу є функції, які безпосередньо є предметом аутсорсингових відносин.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Розглянуті механізми економічної оцінки аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг мають ряд недоліків і надмірно орієнтовані на галузеву специфіку підприємств. В основному передбачається оцінка за технічними та економічними показниками. Проте не в повній мірі відтворено показники, які визначають якість процесів організації проектування інформаційних та логістичних технологій і передачі інформаційних та логістичних функцій сторонній організації (аутсорсеру) [4]. Якраз ці чинники характерні для заключних стадій інноваційних проектів у сфері аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг.

Формулювання мети статті (постановка завдання). Метою дослідження є формування науково-методичних положень та практичних рекомендацій щодо визначення організаційно-економічних домінант, які стають однією із головних рушійних сил по забезпеченню ефективного інформаційного та логістичного супроводу виробничо-комерційної діяльності промислових підприємств. Це надає можливість застосовувати отримані результати на практиці в сфері аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аутсорсинг багато підприємств називають «феноменом ХХ століття», зокрема, «найбільшим відкриттям бізнесу останнього часу», оскільки тільки з початку 90-х рр. ХХ століття ця дефініція ввійшла в практику бізнес-діяльності і отримала досить широке розповсюдження [1; 2; 5]. Поява аутсорсингу у великій мірі пов'язана з розвитком інформаційних систем та технологій. Багато вчених пов'язують зародження аутсорсингу з датою заснування компанії «Electronic Data System» (1962 рік), що спеціалізується на аутсорсингу інформаційного забезпечення. З кінця 80-х рр. минулого сторіччя аутсорсинг почав активно розвиватися, ставши об'єктом уваги найбільших світових корпорацій. Протягом часу аутсорсинг став ототожнюватися не тільки з комп'ютерними технологіями та інтелектуально-інноваційною діяльністю, а й з виконанням окремих бізнес-процесів і функцій. В практиці роботи промислових підприємств аутсорсинг в даний час по праву є сучасною ефективною

концепцією управління бізнес-діяльністю.

Незважаючи на широку сферу використання дефініції «послуга в сфері інформаційних та логістичних технологій», її визначення у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі не є в даний час усталеним. Дослідженням визначення поняття інформаційної або логістичної технології займаються відомі міжнародні дослідні інститути, до яких слід віднести міжнародну організацію зі стандартизації (ISO) і бібліотеку інфраструктури інформаційних технологій (ITIL). На основі цих досліджень зроблено висновок про те, що загальним моментом всіх наявних визначень аутсорсингу інформаційних та логістичних технологій є обов'язкова наявність взаємодії постачальника і замовника щодо бізнес-процесів підприємства на основі застосування інформаційних технологій.

Результати проведеного дослідження свідчать про те, що існуючі методи не дозволяють в достатній мірі оцінити ефективність аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг. Увага в них акцентована на окремих умовах і показниках ефективності аутсорсингу. Оцінка окремих показників характеризує сторони діяльності підприємства, але вони не дають повного уявлення про доцільність аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг, ефективності використання процедури делегування інформаційних та логістичних задач.

Пропонуємо для практичного використання метод синтезу показників ефективності аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг, який розширює область оцінки ефективності застосування аутсорсингових послуг і дозволяє оцінити переваги використання аутсорсингу. Використання даного методу дозволяє забезпечити важливий зв'язок між процесом розробки інформаційної або логістичної послуги та необхідною якістю, для чого була розроблена нова процедура прийняття рішення про використання аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг.

Пропонуються методичні рекомендації щодо економічної оцінки показників використання аутсорсера. Економічна оцінка включає визначення рівня ефективності з використанням методології порівняння показників аутсорсингової моделі за певними критеріями, а також з використанням аналізу додаткових нетрадиційних показників стратегічного оцінювання. До останніх слід віднести підвищення рівня якості продукції, що виробляється, освоєння нових ринків та розширення існуючих, розробка інноваційних продуктів, збільшення обсягів реалізації продукції та ін., що в повній мірі відповідає поставленій підприємством стратегічній меті. Показників економічної оцінки аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг достатньо багато, всі їх аналізувати в одному дослідженні немає сенсу, тому що їх набір багато в чому залежить від конкретної виробничої ситуації, матеріального стану замовника, виробничих можливостей аутсорсера. Але найбільш важливі з цих показників доцільно розглянути детально.

В основу пропонованого методу покладено співвідношення показників, які в найбільшій мірі характеризують співвідношення показників та відтворюють переваги, які були отримані за рахунок використання аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг. До таких показників пропонується віднести наступні.

1. *Інтегральний коефіцієнт витрат* на організацію, підготовку, управління та завершення виконання інформаційних (логістичних) функцій у виробничо-комерційній сфері – IK_{aut} , який визначається шляхом співвідношення витрат на здійснення робіт власними силами підприємства $\sum_{i=1}^n C_i^{ent}$ і загальними витратами на виконання

(придбання) цих же робіт аутсорсером $\sum_{j=1}^m C_j^{aut}$:

$$IK_{aut} = \frac{\sum_{i=1}^n C_i^{ent}}{\sum_{j=1}^m C_j^{aut}}, \quad (1)$$

де n – кількість видів витрат, здійснених для здійснення i -го виду робіт або послуг з використанням власних інформаційних (логістичних) можливостей підприємства; m – кількість видів витрат, здійснених для придбання j -го виду робіт або послуг у аутсорсера.

2. *Комплексний показник якості продукції*, що випускається, або розробляється в результаті виробничо-комерційної діяльності – CI_{aut} , який визначається шляхом співвідношення загального рівня якості без використання послуг аутсорсера $\sum_{i=1}^n QI_i^{ent}$ та з їх отриманням $\sum_{j=1}^m QI_j^{aut}$. Оцінку якості пропонується визначати незалежними експертами або фокус-групами:

$$CI_{aut} = \frac{\sum_{i=1}^n QI_i^{ent}}{\sum_{j=1}^m QI_j^{aut}}, \quad (2)$$

де n – кількість i -х видів показників якості, набутих з використанням власних інформаційних (логістичних) можливостей підприємства; m – кількість j -х показників якості, набутих при використанні робіт або послуг аутсорсера.

3. *Коефіцієнт обсягу ринкової реалізації продукції*, що виробляється – PS_{aut} , який визначається шляхом співвідношення обсягів реалізації продукції після придбання послуг аутсорсера і без їх використання. При цьому особливе значення мають інноваційні види продукції, які вироблено з використанням у виробничо-комерційного потенціалу підприємства:

$$PS_{aut} = \left[\frac{\sum_{i=1}^n PS_i^{aut}}{\sum_{j=1}^m PS_j^{ent}} \right], \quad (3)$$

де n – кількість i -х видів продукції підприємства, проданих з використанням робіт або послуг аутсорсера; m – кількість j -х видів продукції підприємства, проданих з використанням власних інформаційних (логістичних) можливостей підприємства.

4. *Коефіцієнт обсягу ринкової реалізації інноваційної продукції*, що створюється та виробляється з використанням у виробничо-комерційного потенціалу підприємства – PS_{aut}^{inn} , який визначається шляхом співвідношення обсягів реалізації інноваційної продукції після придбання послуг аутсорсера і без їх використання:

$$PS_{aut}^{inn} = \left[\frac{\sum_{i=1}^n PS_{inn_i}^{aut}}{\sum_{j=1}^m PS_{inn_j}^{ent}} \right], \quad (4)$$

де n – кількість i -х видів інноваційної продукції підприємства, створених та проданих з використанням робіт або послуг аутсорсера; m – кількість j -х видів інноваційної продукції підприємства, створених та проданих з використанням власних інформаційних (логістичних) можливостей промислового підприємства.

Позитивне рішення щодо передачі на аутсорсинг всієї інформаційної (логістичної) системи підприємства або її частини приймається на підприємстві в разі, якщо кожний з показників IK_{aut} , CI_{aut} , PS_{aut} , PS_{aut}^{inn} перевищує значення одиниці. Але такий стан показників є в певній мірі ідеальним для аутсорсера, в цьому випадку прийняття його послуг для підприємства практично не викликає сумніву.

Більш реальною є ситуація, коли деякі з показників перевищують значення одиниці, а деякі його не перевищують. В цьому випадку рекомендується використовувати інтегральне значення показника економічної доцільності аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг для даного підприємства I_{aut} з використанням наступної залежності:

$$I_{aut} = IK_{aut} \gamma_{IK} + CI_{aut} \gamma_{CI} + PS_{aut} \gamma_{PS} + PS_{aut}^{inn} \gamma_{inn}, \quad (5)$$

де γ_{IK} , γ_{CI} , γ_{PS} , γ_{inn} – вагомість, відповідно, показників IK_{aut} , CI_{aut} , PS_{aut} , PS_{aut}^{inn} для підприємства при економічній оцінці послуг аутсорсера.

Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що далеко не на всіх підприємствах є необхідність та можливості як самостійного забезпечення своєї діяльності, так і звернення до послуг аутсорсера, про що свідчать дані табл. 1.

Таблиця 1 – Результати економічної оцінки інформаційних (логістичних) послуг аутсорсера на промислових підприємствах Харківського промислового регіону

Підприємство	Часткові показники економічної оцінки								I_{aut}	Висновок
	IK_{aut}	γ_{IK}	CI_{aut}	γ_{CI}	PS_{aut}	γ_{PS}	PS_{aut}^{inn}	γ_{inn}		
«ХТЗ»	1,00	0,52	1,05	0,23	0,95	0,14	0,94	0,11	0,99	Самостійно
«ФЕД»	1,14	0,47	1,03	0,18	1,00	0,17	0,97	0,19	1,04	Аутсорсинг
«ХЕМЗ»	1,00	0,61	0,97	0,12	1,02	1,16	0,95	0,11	0,99	Самостійно
«Автрамат»	1,10	0,45	1,03	0,16	1,04	0,19	1,02	0,21	1,02	Аутсорсинг
«Укрелектромаш»	0,87	0,57	1,00	0,11	1,00	0,15	0,91	0,18	0,91	Самостійно
«Турбоатом»	1,00	0,41	1,02	0,27	1,00	0,12	0,89	0,20	0,98	Самостійно
«Хартрон»	1,19	0,39	1,05	0,21	1,02	0,18	1,00	0,22	1,08	Аутсорсинг
«Електромашина»	0,91	0,49	0,97	0,15	0,93	0,19	0,95	0,17	0,92	Самостійно

Джерело: авторські дослідження

Видно, що тільки три з восьми обстежених підприємств мають економічні підстави для використання аутсорсингу. Іншим підприємства більш доцільно з економічної точки зору здійснювати інформаційне (логістичне) забезпечення виробничо-комерційної діяльності власними силами.

Отримані результати дослідження щодо економічного обґрунтування

доцільності використання аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг у діяльності підприємств свідчать про важливість та необхідність цього напрямку наукових досліджень. Виокремлення економічного чинника при дослідженні результатів виробничо-комерційної діяльності промислових підприємств стає основою для формування управлінських рішень щодо використання аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг в різних сферах діяльності підприємства, зокрема, і у виробничо-комерційній царині. Цікавими також є дані про те, що на деяких підприємствах аутсорсинг інформаційних та логістичних послуг погіршує показники у виробничо-комерційній діяльності підприємства (табл. 2).

Таблиця 2 - Динаміка структури витрат промислових підприємств на інформаційне та логістичне забезпечення виробничо-комерційної діяльності (%)

Види витрат	ДП «ФЕД»		ПАТ «Авторомат»		ПАТ «Харторон»	
	2016 р.	2020 р.	2016 р.	2020 р.	2016 р.	2020 р.
На обчислювальну техніку	43	18	39	14	37	11
На транспортні засоби	18	23	15	11	13	10
На аутсорсинг	15	19	17	29	23	29
На програмні засоби	13	25	18	32	18	40
На навчання персоналу	1	3	2	3	2	5
Інші витрати	10	12	9	10	7	5
Разом	100	100	100	100	100	100

Джерело: власні дослідження авторів

Такий стан, на нашу думку, пояснюється тим, що для інноваційних розробок необхідні в достатній мірі оригінальні інформаційні та логістичні технології, які в більшій мірі можливі і доступні самому підприємству, чим аутсорсеру.

Проведене дослідження дозволило виокремити найбільш важливі сегменти ринку інформаційних та логістичних технологій. До них, зокрема, слід віднести витрати на транспортні засоби, обчислювальну техніку, на аутсорсинг, на програмні засоби, на навчання персоналу, інші витрати. Дослідження було проведено на промислових підприємствах, які в своїй діяльності використовують послуги сторонніх організацій в інформаційній та логістичній сфері (аутсорсинг). Слід зазначити, що витрати на програмні засоби, підготовку співробітників та аутсорсинг стабільно збільшуються, при цьому суттєво зменшуються витрати на придбання обчислювальної техніки.

Виявлені тенденції в структурі витрат пов'язані як з насиченням інформаційного ринку відповідним обладнанням, так і з появою інноваційних технологій і форм надання інформаційних послуг. До них, слід віднести інформаційний аутсорсинг, довгострокову оренду програмного забезпечення, віддалене інформаційне обслуговування. Більшість представників топ-менеджменту промислових підприємств намагаються задовольнити вимоги бізнесу щодо підвищення ефективності розробки і використання інформаційних (логістичних) технологій. Для цього вони в першу чергу роблять ставку на впровадження спеціалізованого програмного та логістичного забезпечення і доопрацювання його під конкретні потреби свого підприємства.

Але рівень проникнення інформаційних (логістичних) технологій в різних галузях і сегментах інформаційного (логістичного) ринку суттєво розрізняється. Активно впроваджуються інформаційні технології в органах влади, в галузях зв'язку та телекомунікацій, в банківській сфері, в нафтовому і газовому промислових комплексах, в роздрібній торгівлі (мережах супермаркетів) [1]. Це пов'язано зі складністю бізнес-

процесів підприємств даних секторів економіки, з необхідністю їх автоматизації і підвищеними вимогами до захисту інформації. Проте оцінка їх впливу на глобальні інформаційні трансформації на промислових підприємствах майже відсутня, хоча це є напрям досліджень, який має потенціал для подальших аналітичних дій дослідників.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розробок за даним напрямом. Розглянуто теоретико-методологічні питання аутсорсингу як економічної категорії. В самостійний вид аутсорсингу виділено аутсорсинг інформаційних технологій, оскільки саме з його появою пов'язане народження і подальший розвиток концепції аутсорсингу. Обґрунтовано класифікацію найбільш важливих видів аутсорсингу. Вперше запропоновано ввести в науковий обіг аутсорсинг трансформаційного виду. Сформовано систему показників, врахування яких відтворює рівень економічного ефекту при використанні інформаційних та логістичних технологій у виробничо-комерційній сфері промислового підприємства. Це можуть бути показники як прямої дії (ефект аутсорсингу пов'язаний з виконанням функції або бізнес-процесу), так і непрямої дії (ефект аутсорсингу з цією функцією не пов'язаний). Для розрахунку показників економічної оцінки використання аутсорсингу інформаційних та логістичних технологій запропоновано метод синтезу показників економічної ефективності. Такий підхід суттєво розширює сферу економічної оцінки доцільності використання послуг аутсорсера і дозволяє точно та об'єктивно оцінити його переваги при використанні аутсорсингу інформаційних та логістичних послуг.

Використання запропонованих методичних рекомендацій в практиці виробничо-комерційної діяльності промислових підприємств дозволяє забезпечити зв'язок між процесами розробки, дистрибуції та використання інформаційних та логістичних технологій та їх якістю. Проведені дослідження на підприємствах Харківського промислового регіону показали, що тільки три з восьми обстежених підприємств мають економічні підстави для використання аутсорсингу. Іншим підприємствам доцільно здійснювати інформаційне забезпечення діяльності власними силами.

1. Аникин Б.А., Рудая И.Л. Аутсорсинг и аутстаффинг: высокие технологии менеджмента. Москва: Инфра-М, 2009. 320 с.
2. Курбанов А.Х., Плотников В.А. Аутсорсинг в России: социальное содержание и экономические условия применения. *Управленческое консультирование. Актуальные проблемы государственного и муниципального управления*, 2011. № 3. С. 123–131.
3. Ляхович Г.І. Розрахунок ефективності бухгалтерського аутсорсингу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2018. Вип. 1 (39), С.83–87.
4. Манойленко О.В. Аутсорсинг як інструмент підвищення ефективності антикризового управління. *Вісн. Міжнар. Слов'ян. ун-ту. Сер. Екон. науки*. 2006. № 9. С. 8–12.
5. Перерва П.Г. Комплаенс-программа промышленного предприятия: сущность и задачи. *Вісник національного технічного університету «ХПІ». Серія «Економічні науки»*. 2017. № 24 (1246). С. 153–158.
6. Фролова В.Ю., Фролова Г.І. Ефективність використання аутсорсингу бізнес-процесів на підприємстві. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*, 2015. № 3. С. 60–63.
7. Чухрай Н.І. Логістичні рішення щодо аутсорсингу. *Логистика*, 2007. № 6. С. 37–39.
8. Шарчук Т.В. Логістичний аутсорсинг – шлях до оптимізації управління бізнес-процесами підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія: Логістика*. 2008. № 633. С. 772–780.

9. Kosenko, O.P., Kobieliava, T.O., Tkachova, N.P. The definition of industry park electrical products. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 3 (11), ч. 2. С. 43–50.

10. Kosenko, O.P., Kobieliava, T.O., Tkachova, N.P. Forecasting industry park electrical products. *Науковий вісник Полісся*. 2017, 2(4(12), 106–111.

1. Anikin B.A., Rudaya I.L. (2007) Outsourcing i autstaffing: vysokiye tekhnologii menedzhmenta [Outsourcing and outstaffing: high technologies of management]. Moskau : Infra-M. 288 s.

2. Kurbanov A.K., Plotnikov V.A. (2011) Outsourcing v Rossii: sotsialnoye soderzhaniye i ekonomicheskiye usloviya primeneniya [Outsourcing in Russia: social content and economic conditions of application] *Upravlencheskoye konsultirovaniye. Aktualnyye problemy gosudarstvennogo i munitsipalnogo upravleniya*, no 3, pp. 123–131.

3. Lyakhovych H.I. (2018) Rozrakhunok efektyvnosti bukhholderskoho aut-sorsynhu [Calculation of the effectiveness of accounting outsourcing]. *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhholderskoho obliku, kontrolyu i analizu*, no. 1 (39), pp.83–87.

4. Manoylenko O.V. Outsourcing yak instrument pidvishchennya yefektivnosti antikrizovogo upravlinnya (2006) [Outsourcing as a tool to increase the effectiveness of crisis management] *Visnyk Mizhnarodnoho Slovyaskoho universytetu. Seriya «Yekonomichni nauki»*, vol.9, no.1, pp. 8–12.

5. Pererva P.G. (2017) Komplaens-prohramma promyshlennoho predpryatyia: sushchnost y zadachy [Compliance program of an industrial enterprise: essence and tasks] *Visnyk National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»*, *Tekhnichnyy prohres i efektyvnist vyrobnytstva*. no. 24 (1246), pp. 153–158.

6. Frolova V.Yu., Frolova G.I. (2015) Yefektivnist vikoristannya autsorsingu biznes-protseviv na pidpriemstvi [Efficiency of using business processes outsourcing at the enterprise] *Visnik Berdyanskogo universitetu menedzhmentu i biznesu*, no. 3, pp. 60–63.

7. Chukhray N.I. (2007) Lohistychni rishennya shchodo aut-sorsynhu [Logistics solutions for outsourcing] *Lohistyka*. no. 6, pp. 37–39.

8. Sharchuk T.V. (2008) Lohistychnyy aut-sorsynh – shlyakh do optymizatsiyi upravlinnya biznes-protseivy pidpryemstva [Logistics outsourcing is a way to optimize the management of business processes of the enterprise]. *Visnyk Natsional'noho universytetu «Lvivska politekhnika»*, *Seriya: Lohistyka*, No.633, pp. 772–780.

9. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. (2017) The definition of industry park electrical products. *Scientific bulletin of Polissia*. Part 2. № 3 (11). S. 43–50.

10. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. (2017) Forecasting industry park electrical products. *Scientific bulletin of Polissia*. Part 2. № 4 (12). S. 106–111.

Pererva Petro, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of innovative entrepreneurship management and international economic relations, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (Kharkiv, Ukraine).

Nazarenko Stanislav, PhD student of the Department of innovative entrepreneurship management and international economic relations, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (Kharkiv, Ukraine).

Economic evaluation of outsourcing: information and logistics services.

The aim of the article. The main purpose of the study is to develop scientific, methodological and practical provisions for the formation of organizational and economic dominants, which become one of the main factors in ensuring the rational logistics and information support of production activities of enterprises and organizations.

Analyses results. Theoretical and methodological issues of outsourcing as an economic category are considered. A system of indicators has been developed, the use of which largely determines the value of the economic effect when using information and logistics technologies in the production and commercial activities of industrial enterprises. These include indicators of direct action (the effect of using outsourcing, which is directly related to a particular function or business process) and indicators of indirect action (the effect of using outsourcing is not directly related to this

function). To calculate the factors of economic effect, which determines the feasibility and effectiveness of the use of outsourcing of logistics services and information technology, a method of synthesis of economic efficiency factors is proposed. This approach significantly expands the possibilities of economic evaluation of the rational use of outsourcing services in production and commercial activities and allows you to more accurately and objectively assess its benefits in the use of outsourcing services and information technology. The methodological approach to evaluating the effectiveness of outsourcing management information systems in real business enterprises is quite universal, as it takes into account the conceptual principles of outsourcing, on the one hand, and allows to adapt the structure of efficiency evaluation depending on the complexity and cost of work. technologies used in business. enterprise, goals and scope of outsourcing.

Conclusions and directions for further research. The use of the proposed guidelines in the practice of production and commercial activities of industrial enterprises allows ensuring an important link between the processes of development, distribution and use of information and logistics technologies and their required quality. Studies conducted at enterprises in the Kharkiv industrial region showed that only three of the eight surveyed enterprises have economic grounds for the use of outsourcing. Other enterprises are more expedient from the economic point of view to carry out information (logistical) support of the activity by own forces. Based on this, we consider as a direction of further development and research to develop guidelines for detailing these indicators in order to identify their components, to which the outsourcing company needs to pay special attention.

Key words: outsourcing, information technologies, economic efficiency, business processes, industrial enterprises

Надійшло до редакції 7 березня, 2021.